

OPDRACHT

De Nederlandse economie trekt aan, maar schuldenproblematiek blijft een van de grootste uitdagingen in het sociaalmaatschappelijke domein. Schuldenproblematieken worden ook steeds complexer; door de veelheid aan oorzaken, diversiteit van de schuldenaren en toename van het aantal schuldeisers.

In Breda wordt veel inzet gepleegd om de schuldenproblematiek aan te pakken. De huidige aanpak is effectief, maar ook lang, intensief en kostbaar. Daarom heeft de gemeente Breda in samenwerking met Zorg voor elkaar Breda de volgende City Challenge geformuleerd:

“Welke initiatieven kunnen er samen in Breda opgezet worden om huishoudens die risico lopen op schulden eerder te bereiken en te helpen?”

In de Vraag & Antwoord pagina op de CityChallenges website is aangegeven dat er zowel interesse is in het voorkomen en/of oplossen van schuldenproblematiek.

Afbeelding 1: Scene uit de Human documentaire 'Schuldig'.

BRONNEN

Farla, E. & Schut M. (2016). *Creatief met bijstand en schulden*.

HUMAN. (2016). *Schuldig*. Geraadpleegd op 5/12/16 op <http://www.human.nl/schuldig.html>.

Telegraaf. (2015). *Eerst schulden oplossen, dan pas andere problemen aanpakken*. Geraadpleegd op 30/11/2016 op http://www.telegraaf.nl/dft/geld/werk-inkomen/24526957/_Eerst_schulden_oplossen__dan_pas_andere_problemen_aanpakken_.html.

Van Weezel. (2016). *Hoe schuldenaren steeds dieper in de problemen komen*. Geraadpleegd op 24/11/16 op <http://www.volkskrant.nl/economie/hoe-schuldenaren-steeds-dieper-in-de-problemen-komen~a4413701/>.

ANALYSE

Multiproblematiek heeft bijna altijd een financiële component (Telegraaf, 2015). Onderzoek voor Divosa in West-Brabant laat zien dat wel 70% van de hulpvragen die worden doorgezet naar het wijkteam financieel van aard zijn (Farla & Schut, 2016). Qua omvang zijn er in 2015 alleen al in de regio West-Brabant 90.400 aanvragen bij de schuldhelpverlening geweest. Een gemiddeld huishouden klopt daar aan met een schuld van ongeveer 43.000 euro en heeft tot wel 14 schuldeisers (Farla & Schut, 2016).

Schulden treffen niet alleen het huishouden, maar ook familie, vrienden, werkgevers, ondernemingen en andere stakeholders ervaren de gevolgen van schuldenproblematiek. Schuldenproblematiek drukt op de samenleving. Daarom is iedereen erbij gebaat om oplossingen te vinden die schulden kunnen oplossen en het liefst voorkomen. In deze City Challenge is men dan ook op zoek naar **lokale initiatieven** waarbij meerdere partijen worden betrokken en de krachten in de wijk kunnen worden benut.

Wet- en regelgeving omtrent schulden kunnen conflicteren (Farla & Schut, 2016). Toegenomen **complexiteit** zorgt ervoor dat maatwerk door ervaren vrijwilligers en professionals essentieel is. In deze inzending wordt de inzet van deskundigen dan ook als noodzakelijk beschouwd.

Huishoudens met schulden worden opgeslokt door hun zorgen. Opvoeding, werk, relaties en vrijetijdsbesteding staan **onder druk**. In de recente documentaire “Schuldig” van omroep Human worden verschillende stakeholders rondom schuldenproblematiek in Amsterdam Noord gevolgd.

Verschillende schuldenaren komen aan het woord:

“Ik ben mezelf niet meer, ook niet als moeder. Het kost me veel kracht en energie. Het heeft me uitgeput. [...] Het is me te veel.”

“Ik heb geen gezag over mijn leven, ik ben een lopende tijdbom. [...] Door de stress jaag ik iedereen weg, ik ga niet meer naar buiten. Ik schaam me tussen mensen. Ik kan niet veel verdragen.”

“Ik ben doodmoe van het proberen om alles een beetje bij elkaar te houden.”

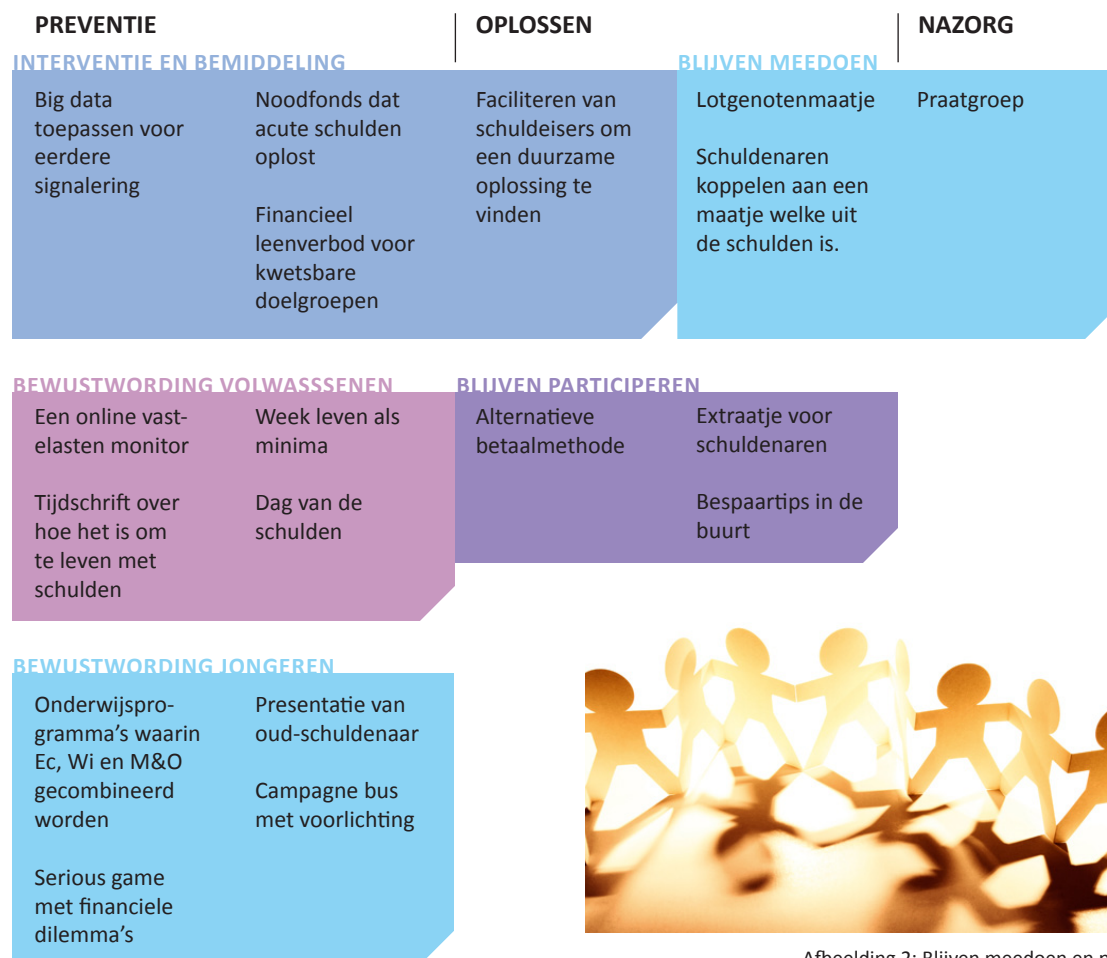
Onderzoek heeft uitgewezen dat schuldenproblematiek daadwerkelijk veranderingen teweegbrengt in het brein; mensen vervallen in korte termijn denken en nemen impulsieve beslissingen (Van Weezel, 2016). Het IQ neemt af door de permanente aanwezigheid van stress.

In deze inzending wordt er gezocht naar een initiatief waarbij lokale stakeholders (potentiële) schuldenaren kunnen ondersteunen. Ter exploratie is er over de gehele breedte van het schuldentrajec naar oplossingen gezocht, voor zowel jongeren als volwassenen. Op de volgende pagina zijn de ideërictingen op een rij gezet.

IDEE

De gemeente Breda onderscheidt drie fasen in schuldhulpverlening; preventie, oplossen en nazorg. In een brainstorm zijn per fase ideeën gegenereerd, met de focus op preventie.

De ideeën zijn hieronder geclusterd. Vervolgens is het meest interessante cluster verder uitgewerkt.

Afbeelding 2: Blijven meedoen en participeren.

BLIJVEN MEEDOEN

Omdat de geestelijke gezondheid van huishoudens met schulden zeer belangrijk is tijdens het schuldsaneringstraject zet deze inzending in op maatschappelijke participatie van schuldenaren. Door 'mee te kunnen blijven doen' is er afleiding en kracht om door te gaan. Het gaat hierbij om vrijetijdsbesteding die voor de gemiddelde Nederlander heel normaal is. Bijvoorbeeld sociale activiteiten, sportieve afleiding, een avondje uit of een schoolreisje voor de kinderen. Door een initiatief te bedenken waarbij huishoudens met schulden niet aan de zijlijn komen te staan maar blijven participeren is er afleiding en ontstaat er 'lucht'. Perspectief neemt toe en dit kan helpen om inzicht en overzicht te hervinden. Kinderen zijn minder de dupe van de schuldenproblematiek.

Als gevolg van de inclusiviteit in de samenleving neemt het taboe op financiële problematiek af. Immers, schuldenaren blijven meedoen en worden minder als tweederangs burger worden gezien. Dit kan er voor zorgen dat mensen met beginnende schulden eerder aan durven te kloppen bij hulpverlenende instanties.

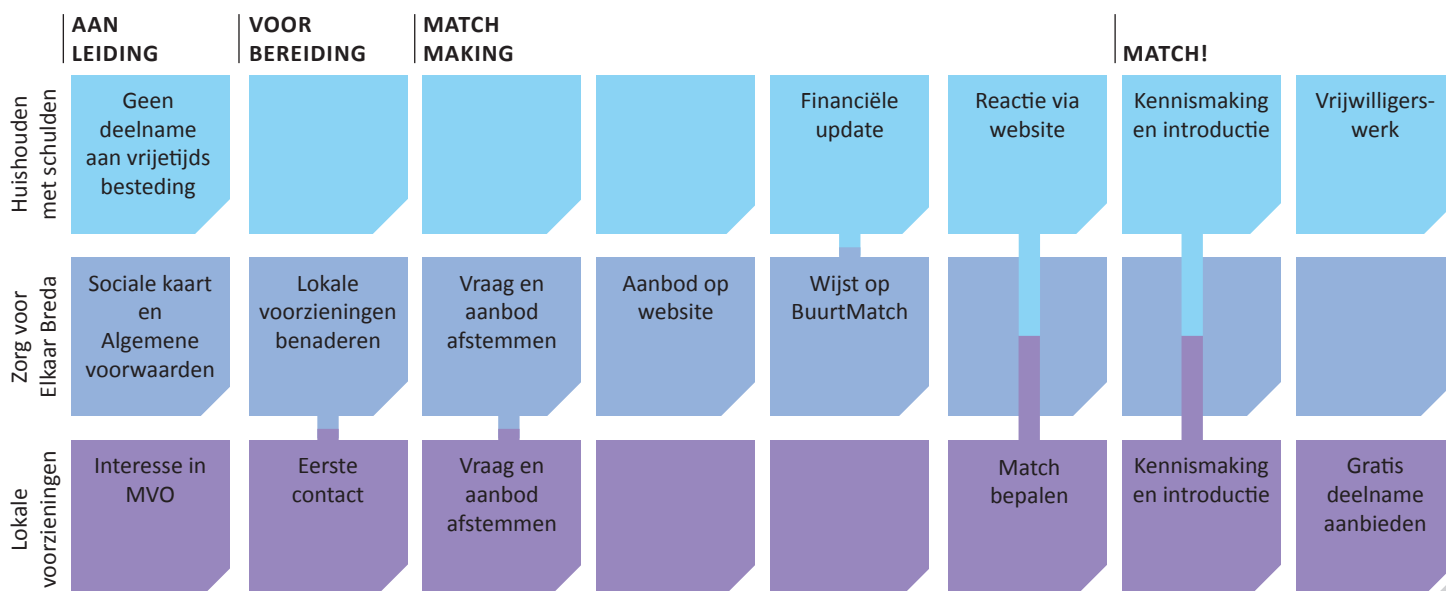
Door de ideeën in het cluster 'Blijven Meedoen' te combineren is het concept BuurtMatch ontstaan. Hierin kunnen huishoudens met schulden in de buurt blijven ontspannen, sporten en recreëren door bij de betreffende organisatie vrijwilligerswerk te doen.

CONCEPT

BuurtMatch maakt het voor huishoudens met schulden mogelijk om te blijven 'meedoen'. Beperkte bestedingsruimte bemoeilijkt deelname aan activiteiten en ontspanning, wat kan leiden tot eenzaamheid, stress, ziekte en uiteindelijk uitval. Lokale ondernemers, sportverenigingen en culturele instellingen kunnen hierin tegemoet komen door hun diensten 'in natura' aan te bieden. De schuldenaar helpt als vrijwilliger bij de organisatie in ruil voor gratis deelname, lidmaatschap of toegang. Hun bijdrage heeft meerwaarde voor de organisatie en dat geeft de schuldenaar een goed gevoel. Zorg voor Elkaar Breda kan het lokale aanbod inventariseren en vraag en aanbod op elkaar afstemmen.

Afbeelding 3: BuurtMatch voorbeeld; wekelijks bardienst draaien, in ruil voor een lidmaatschap voor de kinderen.

PROCES

De bovenstaande figuur toont de betrokken stakeholders, hun rol en de stappen naar een match.

Tijdens periodieke gesprekken tussen de schuldenaar en de schuldhulpverlener wordt BuurtMatch geïntroduceerd. In ruil voor vrijwilligerswerk kan het huishouden gratis of tegen een minimaal bedrag deelnemen aan een activiteit in de buurt. Lokaal zijn er vele voorzieningen aangesloten bij BuurtMatch, bijvoorbeeld op het van gebied van sport, muziek, cultuur, wellness en educatie.

Het Zorg voor Elkaar Breda netwerk benadert lokale organisaties om aan BuurtMatch mee te doen. Gemeentelijke professionals spelen hierbij een belangrijke rol omdat ze de lokale voorzieningen op hun netvlies hebben. Daarnaast introduceren zij BuurtMatch bij de schuldenaren.

Lokale ondernemingen, verenigingen en stichtingen doen mee vanuit hun betrokkenheid bij de buurt. Daarnaast hebben ze profijt van de praktische ondersteuning van de schuldenaar. Deze doet meer dan reguliere, betalende leden, om ongelijke beloning te voorkomen.

BuurtMatch kan een waardevolle toevoeging zijn op de huidige aanpak, omdat het zich richt op het welbevinden van schuldenaren. Deze menselijke kant aan schuldenproblematiek is op dit moment onderbelicht. BuurtMatch plaatst schuldenaren weer midden in de samenleving en biedt perspectief en kracht om door te gaan. Het initiatief opereert buiten het financiële circuit waardoor het voor iedereen toegankelijk is.

Het initiatief kan als nieuwe toevoeging op de bestaande Zorg voor Elkaar Breda website worden geplaatst. Bijkomende kosten zijn er voor het inrichten en beheren van de pagina. Actuele inhoud is hierbij essentieel.

Sinds de introductie van de participatiesamenleving zijn er vele buurtplatforms, ruilsystemen en alternatieve betaalvormen geïntroduceerd. BuurtMatch zet participatie in als middel om schuldenproblematiek dragelijker te maken. In tegenstelling tot bestaande kortingskaarten voor burgers wordt er een tegenprestatie verwacht. Door de meerwaarde voor de drie stakeholdergroepen krijgen huishoudens met schulden weer perspectief om mee te doen!